

OKULUMU SEVİYORUM

AREL KOLEJİ

AYLIK DERGİ

SAYI: 124

2022

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞAN ANNE OLMAK	2
ÇOCUKLARDA KARAR VERME VE SORUMLULUK ALMA BECERİSİNİ NASIL GELİŞTİREBİLİRİZ?	5
ÇOCUKLARDA SALDIRGANLIK	8
ÖĞRENME BOZUKLUĞU NEDİR?	11
OYUN ÇOCUĞUN DİLİDİR	14
ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUK	17

AREL Koleji

Merkez Mahallesi, Selahattin Pınar Sokak, No: 3, 34197 Yenibosna-Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 550 49 30 (pbx)-630 35 05 (4 hat) **Faks:** (0212) 550 77 82

e-posta: arel@arel.k12.tr

Okulumu Seviyorum Dergisi-2022 Yayın Kurulu: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü

ÇALIŞAN ANNE OLMAK

Bir insanın kalıcı bir sevgi ilişkisi yaşayabilmesi için kendisine sevgi duyabilen, kendisini koruyabilen, kendi kararlarını verebilen, mutsuz olduğunda ayrılabilen, içinden gelenleri dinleyebilen birisi haline gelmiş olması gerekir. Bunu da ancak sağlıklı iletişim kurulan ve sevgi dolu bir aile içinde öğrenebilir. Bebek doğduktan sonraki ilk yıllar, bağ kurmak ve ilişki geliştirmek için kritik dönemlerdir. Bebek bu dönemde temel ihtiyaçlarını karşılayan kişiyle bağ kurar. Bu temastan mahrum kalmak, sağlıklı ilişkiler için öz güvenin azalmasına neden olur.

İlk iki yılında sevgiden mahrum kalan çocuklar, özellikle daha sonraki yaşamlarında sosyal ilişki yaşamakta ve sevgi temelli bağlar kurmakta zorlanırlar. Kritik anlar eksik olduğunda, duygusal hasar meydana gelir. Çocuğa bakım veren kişi bu dönemde genellikle anne olduğu için bağlanma nesnesi de annedir. Tüm bunların yanında bir insanın kalıcı bir sevgi ilişkisi yaşayabilmesi için kendisine sevgi duyabilen, koruyabilen, kendi kararlarını verebilen, mutsuz olduğunda ayrılabilen, içinden gelenleri dinleyebilen birisi haline gelmiş olması gerekir. Pekî çalışan anneler ve çocukları, çocuk için hayatı değer taşıyan bu dönemde neler yaşıyor?

Kadınların çalışma hayatına katılımı günden güne artarken bizler de her gün daha “çalışan anne” kavramı ile karşılaşlıyoruz. İş hayatı ve annelik kendi başlarına önemli sorumluluklar getiren zorlu iki konuyken ikisini bir arada götürmek, aralarında bir denge kurmaya çalışmak bazen için içinden çıkılmaz bir hal almasına neden olmaktadır.

Ruhsal enerjisini hem aile düzenini sürdürmeye hem çocuğuna annelik yapmaya hem de dış dünyada para kazanmaya ve kendini kabul ettirmeye çalışarak harcayan annenin büyük bir yükü olduğunu söylemek hiç de yanlış olmaz.

Yapılan araştırmalar çalışan annelerin yarısından fazlasının çocuklarını ihmal ettiklerini ve ona yeterince sevgi, ilgi, doyum sağlayamadıklarını düşünerek suçluluk duygusu yaşadığını gösteriyor. Çalışan anne olmayı bir bakıma “çocuklarıyla yeterince ilgilenmeyen anne” olarak görmeye başlamak çalışan anneleri daha da zorluyor. Suçluluk, ilişkileri hedeflediğimiz şekilde yürütemediğimizde ortaya çıkan bir duygudur. Anneler de çocukları ile olan ilişkilerde “İdeal anne” tanımı üzerine fazla düşünürler ve bu tanımı uymadıklarına inandıkları noktalarda suçluluk duygusunu yoğun olarak hissederler.

Anne - çocuk ilişkisinde suçluluk hissi, devamlı borçlu durumda olan ve birinin diğerinden daha fazla çaba

harcadığı, hizmet ettiği bir ilişki biçimi oluşturur. Sevilebilir olmak, kendini ispat etmek, alma verme dengesi gibi gelişimin sağlıklı zemin özelliklerini çürüten suçluluk duygusu, ebeveyn-çocuk ilişkilerinin de sağlıklı yürümesini engeller.

Çalışan annelerin de çalışan diğer insanlar gibi evinde geçirdiği vakit daha azdır. Bu durum da doğal olarak çocukla geçirilen süreyi kısaltmaktadır. Çalışan annelerin suçluluk duygusunun temel nedeni de alışlagelmış düzenin değişmiş olmasıdır. Çocuğuna yeterince vakit ayıramadığına inanan anne bu hislerin altında ezilebilir ve yetersizlik hissiyle boğuşuyor olabilir.

Oysa maddi özgürlüğünü eline almış, kendi başına birey olabilen bir anne, kendisini herkesten ayrı bir şekilde var edebilir. Kendisine yetebilen, zorluklarla nasıl başa çıkabileceğini, duygularını nasıl kontrol edebileceğini bilen anne, çocuğuna da aynı şeyi yapabilmesi için alan sağlar. Çocuğunun da istekleri, ihtiyaçları, tercihleri olduğunu bilir ve buna göre hareket eder. Çocuğunun kendisini birey olarak var edebilmesine, kendisine yetebilen biri olmasına olanak tanır, çocuğuna saygı gösterir. Annesi tarafından saygı gösterildiğini gören bir çocuk da kendisine aynı şekilde yaklaşır.

Çalışan anne, çocuğuna yeterli ve gerekli şekilde ilgi ve sevgisini gösteriyorsa, bakımını yapıyor, ihtiyaçlarını karşılıyor ve en önemlisi çocuğuyla bağ kuruyorsa çocuğun gelişimini ve annesiyle sağlıklı bir ilişki kurmasını engelleyen problemler ortaya çıkmaz.

Çalışan Annelere Tavsiyeler

- Her şeyden önce siz isteyken çocuğunuzu emanet ettiğiniz kişi konusunda içiniz rahat, kişiye güveniniz tam olmalı.
- Önemli olan çocuğunuzla 24 saat geçirmek değil, geçirdiğiniz zamanın çocuğunuz için kaliteli ve değerli olmasıdır. Kaliteli vakit geçirmek, çocuğunuzla öğretmenlik yapmanız demek değildir. Çocuğunuzla bağ kurduğunuz, ilişkinizi kuvvetlendirdiğiniz saatler kaliteli vakit geçirmedir. Ona vereceğiniz güven duygusu, “seviliyorum” hissi okulda öğrenebileceği şeylerden çok daha değerlidir.
- Çalışan anne olmanın getirdiği suçluluk duygusuyla hareket etmeyin. Çocuğunuzun her istediğine tamam demek, her istediğini almak ya da sınır koymamak bir telafi, ona yaptığınız bir iyilik değil, aksine gelecekte zorluklar yaşayacağı ve onu olumsuz etkileyecek davranışlardır. Onu sevdiğinizi her şeye evet diyerek göstermeye çalışmayın.

- Çocuğunuz ne olursa olsun istediğı, ihtiyacı olduğı anda size ulaşabileceğini bilsin. Bu ona vermek istediğinin ‘değerlisin, benim için önemlisin’ mesajlarının temelini oluşturur. Her an yanında olmasanız da her zaman onun için orada olduğunuzu bilmesi gerekir.
- Eve geldiğinizde ev işleri ya da halletmeniz gereken başka işleriniz olduğı için çocuğunuzla vakit geçiremiyorsanız onu işinize dahil edin ya da siz işinizi yaparken onunla sohbet edin. Örneğin yemek hazırlarken çocuğunuzdan yaşına uygun şekilde yardım isteyebilirsiniz, böylece birlikte vakit geçirmiş olursunuz. Ütü yaparken bir yandan da çocuğunuzla gününün nasıl geçtiğini, onu heyecandıran şeyleri konuşabilirsiniz.
- Çocuğunuzla vakit geçirmek için bir rutininiz olsun. Bunlar, eşinizin de dahil olduğı aile etkinlikleri olabilir. Örneğin sinema günü, oyun saati, gezme günü gibi.
- İhtiyacınız olduğı zamanlarda eşinizden, diğer aile üyelerinden yardım istemekten ve yardım almaktan çekinmeyin.

- Çocuğunuzla sağlıklı, sevgi ve güvene dayalı bir ilişki kurduğunuzda çalışma hayatınızın, çalışan anne olmanın, birlikte geçirdiğiniz sürenin uzunluğunun çok fazla önemi olmadığını kendinize hatırlatın.
- Çalışan anne olarak hem kız hem de erkek çocuklarınız için iyi bir rol model olduğunuzu unutmayın. Aynı anda birçok işi yürüten, çalışkan, sorumluluk sahibi, kimseye bağımlı olmayan duruşunuzla çocuklarınız için güzel bir örneksiniz.
- Her zaman her şeye yetişemeyeceğinizi, her şeyi kusursuz bir şekilde yapamayacağınızı kabul edin. İnsan olduğunuz gerçeğini göz ardı etmeyin.
- Her şeye yetmeye çalışıp herkesi memnun etme telaşındayken kendinizi ihmal etmeyin. Kendinize zaman ayırmayı, kendinizi mutlu etmeyi unutmayın. Unutmayın ki siz iyi olduğunuz sürece çocuğunuza da iyi geleceksiniz.

- Yavuzer, H., (2008, Kasım) Çocuk Psikolojisi. Remzi Kitabevi, 31. Basım
- Çivelek, B., Çocuklarda Sorumluluk Bilincini Kazandırma, 2006
- Öncü, E.Ç. (2002) Erken Çocukluk Döneminde Sorumluluk Eğitimi, Çoluk Çocuk Dergisi, 21, 14-17
- Semerci, B. (2006) Birlikte Büyütelim Çocuk Ruh Sağlığı. İst. Alfa Basın Yayın Dağıtım.
- Psk. Şerife Zehra Yiğit, Çocuklarda Karar Verme Becerisi
- www.gelisim.k12.tr

ÇOCUKLARDA KARAR VERME VE SORUMLULUK ALMA BECERİSİNİ NASIL GELİŞTİREBİLİRİZ?

Bazı insanların oldukça hızlı karar verebildiklerini bazılarının ise bu konuda epeyce zorlandıklarını görürüz. Peki nedir bizi karar verme konusunda bu kadar zorlayan şey?

Karar vermek bir şeyi tercih etmek ve diğerlerinden vazgeçmek demektir.

Belki karar vermenin zorluğu da buradan gelmektedir. Kararlarımız kendi bakış açımız ve değerlerimizle ilişkilidir. Eş, meslek, arkadaş, şehir, iş, kıyafet seçimleri... Tüm bunlar analitik düşünerek yapılacak seçimlerle belirlenir. Öz güveni yüksek, karar verme yetisine sahip, sorumluluk sahibi insanların hayatın her alanında başarılı olduklarını görürüz. Bireyler karar vermeyi ne kadar çabuk öğrenirse bu beceriyi o denli geliştirme fırsatı elde eder.

Karar verme bir beceridir.

Karar verme becerisi ayakkabı bağlamak gibi bir beceridir. Pek çok beceriyi öğrendiğimiz gibi karar verme becerisini de öğrenebiliriz. Her ebeveyn kendine güvenen, kararlarını kendi verebilen çocuklar yetiştirmeyi hedefler. Bunun yolu ise çocuklarda öncelikle sorumluluk duygusunun kazandırılmasıyla mümkün olacaktır. Çünkü karar vermek diğerlerinden vazgeçmek demektir. Bu da seçim yapabilme sorumluluğunu alabilmekle mümkündür. İnsanlar karar verdikleri anda o kararın sorumluluğunu taşıyabilmeli ve bu benim kararım diyebilmelidir.

Çocuğa sorumluluk duygusu nasıl kazandırılır?

Çocuklar birçok şeyi denemek isterler. On sekiz aylık bir çocuk düğmelere basmaya, merdiven basamaklarını kendi başına inmeye çalışır. Çocuk iki yaşında, kendi yemeğini yemeye ya da bardağına kendisi su koymaya çalışır. Bu konularda kimi zaman başarılı kimi zaman ise başarısız oldukları görülür. Ama çocuk asla pes etmez. Denemekten vazgeçmez. Bu süreç çocuk gelişiminde oldukça önemlidir. Anne babaların burada çocuklarına verecekleri destek çocukların bireyselleşmesi, kendi sorumluluklarını alabilmeleri ve öz güven gelişimleri açısından oldukça önemlidir.

Çocuğun yaş dönemlerine göre yapabilecekleri şeyler düşünüldüğünde burada anne babalara düşen öncelikli görev sabırlı ve destekleyici olmaktır.

Çocuğunun ilk defa emeklediğini, adım attığını ya da ilk kelimelerini söylediğini duyan anne babalar oldukça heyecanlıdır. Dolayısıyla iki taraf için de her şey yolundadır. Çocuk emeklediğinde anne gülümser ve çocuk devam eder. Ya da çocuk ilk defa baba dediğinde baba mutlu olur, çocuk bunu gözlemler ve zamanla kelimelerin devamı gelir.

Fakat çocuk biraz büyüdüğünde işler biz anne babalar için zaman zaman farklı bir hal alacaktır. Onun deneme ve keşfetme merakı çoğu zaman büyükleri rahatsız etmeye başlar.

Bu dönemde çocuğun yaşadığı gelişim aşamaları, daha çok tehlikeli olarak algılanır ve anne baba ya

da bakım veren kişi tarafından engellenir. Çocuğun öz güveninin oluşup gelişmesinde etkili olan deneme ve keşfetme eylemleri, hem onun hem kendimiz hem de eşyalar için sadece birer tehlike olarak görülür. Örneğin, kendi kendine yemek yeme eylemi. Birçok anne baba etraf kirlenir ya da yemek yeme işi uzun sürer diye buna izin vermez. Çocuk adına bu işi kendisi yapmaya başlar. Bu ise büyük bir hatadır. Bu durumda çocuğun cesareti kırılabilecek ve çocuk kendi yeteneklerinden şüphe etmeye başlayacaktır. Yetişkinlik döneminde de herhangi bir konuda kendine ait fikirleri olsa bile bunu söylemekten çekinecektir. Çocuğun döneminde anne ve baba tutumlarıyla deneyimlediği pek çok davranışın yetişkinlik dönemine olumlu ya da olumsuz etkileri olacaktır.

Tam tersini düşündüğümüzde ise çocuğun kendi yapma isteğine saygı gösterildiğinde çocukta güçlü bir bağımsızlık duygusu gelişecektir. Artık kendi işini kendi yapacak, bundan da büyük keyif alacaktır. Yetişkinlik hayatında ise kendine ait fikirlerini, doğrularını söylemekten çekinmeyecek; kendi kararlarının sorumluluğunu alabilen, öz güveni yüksek bir birey olacaktır. Bu yüzden,

Bırakın kendisi yapsın!

Çocuklarımızın kendi işlerini yapmasına fırsat vermeliyiz. Çocuğumuzun kendisine güvenmesi için öncelikle biz yetişkinlerin onlara güvenmesi gerekmektedir. Çocuklarımıza güvenir ve bunu onlara hissettirebilirsek o da kendisinden ve yapabileceklerinden, potansiyelinden şüphe etmeyecektir.

İki yaşında bir çocuğu düşündüğümüzde elinden tutmamızı istemez çünkü kendi başına yürüyebilmeyi istemektedir. Fakat bir yandan da kendi başına yürürken bizi görmediğinde endişeye kapılır. Bu sebeple kendi başına yürütmesine fırsat vermeli fakat bir yandan da onu yalnız bırakmadığımızı ve yanında olduğumuzu hissettirmeliyiz.

Çocukların sorumluluk sahibi olmaları durumu daha çok okula başlamalarıyla birlikte aileler tarafından gündeme getirilir. Çantasına, kalemine, kıyafetlerine sahip çıkması, kaybetmemesi önemlidir. Fakat okul çağına kadar her işi annesi tarafından yapılan çocuk okul sürecinde sorun yaşamaya ve sıkça okulda bir şeylerini unutmaya başlar. Bu durumun sebepleri erken tespit edilip aileyle işbirliği yapıp çözülemeyen ilerleyen zamanlarda ödevler okulda unutulmaya başlanacak ya da evde yapılan ödevler okula gelmeyecektir. Özellikle üst yaş gruplarında bunun örneklerini sıklıkla görmekteyiz. Bu çocuklara bakıldığında davranışlarının sorumluluklarını almadıklarını görürüz. Onlar için ortada çözülmesi gereken bir sorun yoktur.

Oysa küçük yaşlardan itibaren döke saça da olsa yemeğini kendisinin yemesine izin vermek, ya da uyumsuz olsa da kıyafetini kendisinin seçmesine izin vermek, oyuncaklarıyla oynadıktan sonra kendisinin toplamasını beklemek ve onun yerine bu

işi yapmamak sorumluluk alma sürecinde çocuğu olumlu destekleyecektir.

Anaokulu döneminde çocuklar ve yaş dönemlerine göre alabilecekleri sorumluluklar:

2 ve 4 yaş arası:

- Tek başına odasında uyuyabilmek,
- Yemeğini kendi başına yemek,
- Dişlerini fırçalamak,
- Destekle giyinebilmek,
- Kıyafet seçimi, gidilecek yer, yiyeceği yemek konularında karar sürecine katılmak,
- Oyunackalrına sahip çıkmak,
- Oyuncaklarını toplamak.

5 yaş:

- Kıyafetlerini kendi başına giyinmek,
- Kirli kıyafetlerini sepete atmak,
- Eşyalarına sahip çıkmak,
- Oyuncaklarını toplamak,
- Masa hazırlanırken peçete ve kırılmayacak şeyler konusunda yardım etmek,
- Yemeğini yedikten sonra tabağını kaldırmak,
- Basit getir götür işlerini yapmak.

6 yaş:

- Tek başına giyinip soyunmak,

- Kişisel temizliğini yapmak,
- Sofranın hazırlanmasına ve toplanmasına yardım etmek,
- Evin toplanmasına yardım etmek,
- Çiçekleri sulamak,
- Ayakkabılarını bağlamak,
- Evcil hayvan varsa yemini ya da suyunu vermek.

Anne babalara öneriler:

- Doyduğunu ya da o kıyafeti giymek istemediğini belirttiğinde ısrarcı davranmayın ve seçimlerine saygı duyun.
- Bir şeyi sizin istediğiniz gibi yapmasını beklemeyin.
- Sorumluluk almasını istediğiniz konularda aitlik hissini geliştirmesini sağlayın. Kendi diş fırçası, kendi odası, kendi tabağı... gibi.
- Sorumluluk kazanmasını istediğiniz konuları iş değil oyun haline getirin. **Çocuklar birçok şeyi oyunla öğrenir.**
- Ona olumlu model olun.
- Günlük rutinleriniz olsun. Sabahları yataktan kalktığında yüzünü yıkamak gibi.
- Evde herkesin sorumlulukları olduğunu hatırlatın ve bunları net şekilde belirtin ki kendi sorumluluklarını taşıyabilsin.
- Dışarı çıkmak istediğinizde ya da akşam yemeği yapacağınız zaman mutlaka bu kararlara onu da dahil edin.

- Aladağ, M.ve Tezer, E. (2007). Akran danışmanlığı nedir? Ne değildir? Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 27(3), 139-155
- Aksoy, A.B.(2000). Nasıl bir disiplin? Yaşadıkça Eğitim, 66,22-27

ÇOCUKLARDA SALDIRGANLIK

Saldırganlık, Davranım Bozukluğu kategorisinde yer almaktadır.

Saldırganlığın tanımı, eylemin bizzat kendisi vurgulanarak ya da eylemde bulunan kişinin niyeti vurgulanarak yapılabilir. Eylemin kendisi vurgulandığında saldırganlık başka kişilere zarar veren herhangi bir davranış olarak tanımlanmaktadır. Eylemde bulunan kişinin niyeti vurgulandığında ise hedefi yaralamak niyetiyle girişilen bir davranış olarak tanımlanır.

ÖZELLİKLER

- Saldırgan çocuklar geçimsizdir. İlişkileri gergin ve bozuktur.
- Parlamaya her an hazır olan bu çocuklar sık sık kavgaya ederler.
- Yaşadıkları anlaşmazlıkları bilek gücüyle çözmeye çalışırlar. Bu yüzden tepkileri ölçsüz ve durumla orantısızdır.
- Evde, okulda ve çevrede sürekli sorun yaratırlar.
- Sadece anne babaya değil, öğretmen ve diğer büyüklere de karşı gelme eğilimindedirler. Yetişkinlerle çatışma içindedirler.
- Akademik alana ilgileri düşüktür.
- Yazılarında, konuşmalarında ve resimlerinde şiddet ifadeleri yer almaktadır.
- Okulda ve evde şiddet içeren davranışlar ve disiplin sorunları vardır.
- Hep kendilerini haklı çıkarmaya çalışırlar.
- Davranışlarından utansalar bile yinelemekten kendilerini alıkoymazlar.
- Cezalardan hiç etkilenmez veya bir süre etkilenmiş görünürler.
- İlgisizlikten hoşlanmazlar. Saldırgan davranışlarının amacı sağlıklı yollardan alamadıkları ilgiyi görme çabasıdır.

NEDENLER

Bazı biyoloji kuramcıları beynin merkezi sinir sisteminin ve endokrin sisteminin saldırganlığa yol açtığını düşünmektedir.

İnsan davranışlarını insanın doğasından yola çıkarak açıklayan içgüdü kuramcıları saldırganlığı da doğuştan gelen içgüdülere göre açıklamaktadır. Saldırganlığı içgüdülerle açıklamak, kişiler arası ilişkilerde sorun olan bu davranış olağan görmek

anlamına gelebileceği için bu kurama özellikle sosyal öğrenme kuramcıları tarafından yoğun eleştiriler gelmektedir. Davranışlar sadece içgüdü modeliyle açıklanabilseydi saldırganlığa özel bir mazeret bulunmuş olurdu.

Sosyal Öğrenme kuramcıları insanın doğuştan saldırgan olmadığını, saldırganlığın toplumsallaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Bu bilim insanları bireyi saldırganlığa iten güçlerin içgüdüsel olmaktan çok dışsal olduğunu savunmaktadır. Çocuklar nasıl davranmaları gerektiğini, model aldıkları kişilerin davranışlarından öğrenirler. Aile ve dış çevreden edindikleri saldırgan modellere özenerek saldırgan davranışlarda bulunurlar.

Bebeklerde saldırganlık, genellikle karşılanmamış ihtiyaçlarının ifadesidir. Başlangıçta bebek öfkelenğinde kendini ağlayarak ifade ederken, biraz büyüdüğünde sizi itebilir. Genellikle insanlara ve eşyalara zarar vermeyi amaçlamaz, bunu yapacak gücü olduğunun bile farkında değildir. Anaokulu çocuklarında görülen saldırgan davranışların ise çok çeşitli nedenleri vardır. Çocuğun neden saldırgan davranışlarını anlamak için şiddetin yöneldiği yere bakılmaz; oyuncaklarını mı tekmeliyor yoksa sınıf arkadaşlarını mı? Sahip olamadığı bir oyuncak istediği için mi kızıyor? Yoksa kendini işlerine kaptırmış annesinin onunla ilgilenmesini mi istiyor? Kısacası küçük çocuklar isteklerini ifade ederken daha büyük çocuklar sosyal durumlara ve sosyal ihtiyaçlara odaklı olarak saldırgan davranışlarda bulunurlar.

Bir çocuk ya da genç öfke ve saldırganlık düzeyini kontrol edemeyen ve bunu sağlıksız şekilde ifade eden anne babasını gözlemlediğinde, saldırmayı ve eleştirmeyi öğrenir.

Dayağın yaygın olduğu evlerden saldırgan çocukların çıkması boşuna değildir. Anne babası hoşgörüsüz ve yargılayıcı olan çocuklar, kendilerini anne babaları karşısında güvensiz, tedirgin ve güçsüz hisseder, ailenin istenmeyen üyesi gibi hissederler. Biriken öfkelerini anne baba dışında başka kişilere yöneltirler.

Aşırı koruyucu aile tutumunun da çocuğu saldırganlaştırdığı görülmektedir. Kendini ifade etmesi engellenen çocuk, biriken kendini ifade arzusunu ve engellenmenin yarattığı gerilimi saldırganlık olarak dışa vurabilir.

Uygun yollardan enerjisini atamayan çocuk kendisine ya da çevresine zarar verir.

Saldırgan çocuk temelde güvensiz çocuktur. Çevreden iyi bir davranış beklemediği için ilk tepkisi saldırmak olur.

Eğitim sistemi bile bazı durumlarda pek çok çocuk ve ergende saldırganlığa zemin hazırlamaktadır.

- Kalabalık sınıflar ve yetersiz fiziki koşullar,
- Ders dışı faaliyetlerin azlığı,
- Eğitim öğretim alanındaki eşitsizlikler ve haksız uygulamalar,
- Disiplin yönetmeliğinin katı, yasakçı tutumu öğrencilerdeki bireysel farklılıkların ortaya çıkmasını engelleyerek bireyin saldırgan tutumlar göstermesine yol açabiliyor.

ÖNERİLER

- Yapılan hatalara rağmen çocuğa koşulsuz sevgi gösterilmeli, hataları zaman zaman affedilmeli, hatta bazen de görmezden gelinmelidir.
- Bununla birlikte ebeveynler şiddeti kesinlikle normalleştirmemelidir. Çocuk saldırgan tutumu hakkında bazı mazeretler bulmaya çalışsa da anne baba bu konu üzerinde kesin bir tutum göstermelidir ve bu davranışı onaylamamalıdır.
- Evde hiçbir şekilde şiddet uygulanmamalıdır.
- Farklılıkları kabul etmeyen çocukların öfkelerini kontrol edemedikleri ve daha kolay şiddet uygulayabildikleri bilinmektedir. Ebeveynler çocuklarına bireysel farklılıkları kabul etmenin değerini ve önemini küçük yaşlardan itibaren

kazandırmalıdır. Bu sayede herkesin aynı özelliklere ve becerilere sahip olamayacağı ve farklılıkların nasıl denge yaratabileceği çocuk tarafından öğrenilmiş olur.

- Ebeveynler, sorunların nasıl çözüleceğini çok erken yaşlardan itibaren çocuklarına öğretmelidir. (Örneğin bir arkadaşının kendisine istemediği bir şekilde davrandığında güvendiği bir yetişkinden yardım alabileceği anlatılmalıdır.)
- Ebeveynler çocuklarına öfkelerini şiddet uygulamadan yansıtabilmeyi öğretmeli ve rol model olabilmelidir.
- Çocukla sağlıklı iletişim kurulmalıdır.
- Aile içinde demokratik bir tutum sergilenmelidir.
- Çocuklardan kapasitesinin üstünde beklentisi olan ve bu beklentiye ulaşmada çocuğu zorlayan anne baba tutumu bırakılmalı, çocuğun kapasitesine uygun gerçekçi beklentiler içine girilmelidir.
- Anne baba çocuğun davranışlarıyla ilgili kısıtlamalar yapıyorsa nedenlerini mutlaka açıklamalıdır.

Araştırmalar çocuklarının kötü davranışlarını cezalandırmak isteyen anne ve babaların aslında bu davranışları pekiştirmekten ileriye gidemediğini göstermektedir. Buna göre övülen iyi davranışlar çocuklar tarafından nasıl öğreniliyorsa cezalandırılan kötü davranışlarda öğrenilebilir. Burada önemli olan davranışın altının çizilmiş olmasıdır.

ÖĞRENME BOZUKLUĞU NEDİR?

Öğrenme, bilginin kazanılması durumudur. Bireylerin bilgi kazanırken zorluk yaşamalarıyla ortaya çıkan sorunlara ise öğrenme güçlüğü denilmektedir. Öğrenme zorluğu yaşamak, bireyin kendisinden veya çevresinin etkilerinden kaynaklanabilmektedir. Özellikle öğrenme temelli sorunların ve okulda yaşanan başarısızlıkların bireyden kaynaklanan nedenleri arasında zihinsel problemler, gelişimsel bozukluklar, duysal engeller, duygusal sorunlar, kronik hastalıklar, nörolojik engeller, dikkat eksikliği ve hiperaktivite gibi nedenler vardır. Çevreye bağlı nedenler arasında ise, aile içi yaşanan çatışmalar, hatalı anne ve baba tutumları, yaşam olayları, sosyo-kültürel yetersizlikler, sosyoekonomik yetersizlikler, okul problemleri, eğitim programına bağlı ortaya çıkan sorunlardır. Öğrenmede yaşanan basit düzeyli sorunlar, öğretmen veya aile farkına varmadan düzeltilebilir. Örneğin; yavaş yazan bir çocuk için sağlanacak ek süre, sorunu halletmeye yönelik önemli bir eylem olabilir. Telafi stratejileri geliştirilemezse ve çocuk yaşatlarından geri kalırsa öğrenme sorunları ortaya çıkar.

Öğrenme Güçlüğü,

- Normal ya da normalin üzerinde zekâya sahip
- Primer psişik bir hastalığı olmayan
- Belirgin bir beyin patolojisi olmayan
- Duyusal özürlü olmayan
- Dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme ile matematik becerilerinin kazanılmasında ve kullanılmasında önemli zorlukları olan
- Kendini idare etme, sosyal algılama ve etkileşim sorunları olan
- Standart eğitime rağmen yaşına ve zekâsına uygun okul başarısı gösteremeyen bireylerdeki durum olarak tanımlayabiliriz.

Öğrenme güçlükleri dört kategori ayrımıyla değerlendirilmektedir:

1. Okuma Bozukluğu (Disleksi)
2. Matematiksel Bozukluk
3. Yazılı Anlatımsal Bozukluk
4. Başka Türü Adlandırılmayan Öğrenme Bozuklukları

Yapılan araştırmalara göre, öğrenme güçlüğü erkek çocuklarında kız çocuklarına göre daha sık görülmektedir. Öğrenme güçlüğü'nün nedenleri henüz spşifik olarak aydınlığa kavuşmamakla beraber bazı etiyolojik etmenlere de bağlı ortaya çıkabilmektedir.

Bu nedenler:

- Beyin Hasarı
- Kalıtsal Etmenler
- Nörolojik Fonksiyonlarda Meydana Gelen Bozulmalar

Öğrenme Bozukluğu olan çocukların en sık söz edilen özellikleri ise şöyle gruplandırılabilir:

- Zekâ düzeyleri normal ya da normalin üzerindedir.
- Aktivite düzeylerinde, hiperaktif özellikler gösterebilir; el ve ayak kıpırdanmaları sıklıkla görülebilir ve genellikle yerlerinde duramazlar.
- Bazı çocuklar ise daha yavaş hareketler gösterebilirler.
- Dikkatleri kısa sürelidir, kolayca dağılır. Konsantrasyon güçlükleri yaşayabilirler. Genellikle motor koordinasyonları zayıftır. Sakarlıklar görülebilir. El-göz koordinasyonları zayıf olabilir.

- Görsel algı problemleri olabilir. Görsel olarak ayırtlaştırma yetenekleri yaşlarına göre daha zayıftır. Sıklıkla okuma ve yazma sırasında harf atlama, satır atlama görülebilir. Görsel bellekleri daha zayıftır.
- İşitsel algı problemleri olabilir. İşitsel ayırtlandırmada güçlük çekebilirler.
- Yönerge almakta güçlük yaşayabilirler.
- İşitsel ve görsel figür ve zemin ayırt etme zorluğu yaşarlar. Özellikle aynı anda alınan ses uyarılarında bu durum daha net görülebilir. (Televizyon izlerken kapı sesini duymakta zorluk yaşamak gibi.)
- Dokunarak ayırtlandırmada güçlük yaşarlar.
- Dil problemleri gösterebilirler. Dil gelişimleri yaşlarına uygun olmayabilir.
- Genellikle organizasyon problemleri yaşayabilirler. Zamanı iyi kullanma ve yönetme becerileri zayıf olabilir.

- Oryantasyon sorunları yaşayabilirler. Mekânda yönelme, pozisyonları algılamada zorluk yaşama görülebilir. Örneğin; ip atlamak, top yakalamak gibi.
 - Yön bulmakta zorluk yaşayabilir ve sağ-sol ayırt edemeyebilirler.
 - Mesafe ve ölçümlerde zorluk yaşayabilirler. Zaman kavramlarını öğrenmekte güçlük yaşayabilirler.
 - Öğrenmede ve çalışma alışkanlıklarında yetersizlikler görülebilir.
 - Sosyal ve duygusal davranış sorunları görülebilir. Bazı bireylerde tepkisellikler ve düşünülmeden sergilenen davranışlara bağlı ortaya çıkan sorunlar görülebilir.
 - İletişim bozukluğu görülebilir. Sıklıkla duygulanım değişiklikleri görülebilir.
- Öğrenme zorluğu yaşayan tüm çocuklarda ve gençlerde bu özelliklerin tümü görülmemeyebilir. Her biri farklı sayıda ve yoğunlukta belirtiler gösterebilir.

- Aral, N., Gürsoy, F., Köksal, A. 2001. Okul Öncesi Eğitimde Oyun. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Baykoç-Dönmez, N. (1992). Oyun Kitabı. Esin Yayınevi, İstanbul.
- Jones, M. (2001). Çocuk ve Oyun. Kaknüs Yayınları, İstanbul
- Özdoğan, B. (2000). Çocuk ve Oyun. Anı Yayıncılık, Ankara.

OYUN ÇOCUĞUN DİLİDİR

Çocuk için çok ciddi bir uğraş olan oyun, aynı zamanda bir eğlenme ve öğrenme kaynağıdır. Dünyanın her yerinde, her çağda ve her kültürde çocuklar oyun oynarlar. Oyunların biçimleri, özellikleri, oyuncakları çağdan çağa değişse de çocuğun olduğu yerde oyun ve oyuncakların olmaması mümkün değildir. Oyun çocuğun yaşantısında beslenme, nefes alıp verme kadar önemli bir ihtiyaçtır. **Oyun, çocuğun kendini, duygularını ifade edebildiği, yeteneklerini geliştirebildiği, yaratıcılığını kullandığı bir etkinliktir. Kısacası oyun çocuk için en etkin ve kalıcı öğrenme ortamıdır.**

Çocuk, hayatına katkıda bulunabilecek birçok davranışı ve bilgiyi oyun yoluyla öğrenir. Ebeveynler nasıl ki çocuklarının beslenme, barınma, dinlenme gibi temel ihtiyaçlarını gideriyorlarsa oyun da çocuk gelişimi için giderilmesi gereken bir ihtiyaçtır. Oyun çocuğun kendini ifade etmede, yeteneklerini keşfetmede, motor becerilerini geliştirmede, zihinsel, duygusal ve dil gelişimini sağlamada en etkili yöntemdir. Henüz konuşamayan kendini ifade edemeyen, ihtiyaçlarını dile getiremeyen bir çocuk oyun aracılığı ile içsel motivasyonunu dışa yansıtır.

Oyun; çocuğa araştırma, gözlem yapma, keşfetme, yeni beceriler geliştirme ve başarısızlık endişesi duymadan istediği kadar deneme yapma fırsatı verir. Ayrıca çocuk arkadaşlarıyla oyun oynayarak; paylaşmayı, yardımlaşmayı, iş birliği yapmayı, sıra beklemeyi, sorumluluk almayı, kurallara uymayı, başkalarının hakkına saygı duymayı ve kendi hakkını korumayı öğrenir. Oyun esnasında bazen lider bazen de dışlanan çocuk olabilir. Oyun çocuğa problemlerle baş etmeyi öğretir. Çocuk oyun oynayarak hayatı öğrenir. Oyun sadece okul öncesi dönem çocukları için değil ilköğretim çağı çocukları için de önemlidir. Çocuk oyun ile öğrenmenin yanı sıra enerjisini boşaltır ve rahatlar.

Oyun Çocuklara Neleri Kazandırır?

Oyun oynama, özellikle koşma, atlama, tırmanma, sürünme gibi fiziksel güç gerektiren oyunlar çocuğun solunum, dolaşım, sindirim ve boşaltım sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlar. Bu nedenle çocukların açık alanda temiz havada hareketli oyun oynamalarına fırsat verilmelidir. Dışarıda oynanan hareketli oyunlar çocukların vücutlarını daha koordineli kullanmalarında sağlar Böylelikle düz yolda düşmeleri azalır, merdiven inip çıkarken vücutlarına daha hâkim olurlar.

Çocuklar; su, kum, çamur, hamur gibi materyallerle oynayarak çizme, boyama, kesme yaparak el parmak kaslarını geliştirirler. Bu becerileri yapabilmeleri için el-göz koordinasyonlarının gelişmiş olması gerekmektedir. İlkokul birinci sınıfta kalem tutarak yazı yazması beklenen çocuğun öncelikle bol bol el parmak kaslarını geliştirecek oyunlar oynaması gerekmektedir.

Oyun sosyal bir etkinliktir. Dolayısıyla her oyunun çocuğun sosyal gelişiminde olumlu etkileri vardır. Çocuk oyunları içerisinde sosyal gelişim açısından en zengin içeriğe sahip oyunlar hayali oyunlardır. Evcilik oynarken çocuklar; anne, baba, çocuk veya abla, abi gibi roller alırlar. Aldıkları bu rolleri oynayabilmeleri için çevrelerinde gözlemledikleri bu karakterlerin davranışlarını taklit ederler. Alışverişe gider, çamaşır yıkar, çamaşır asar, ütü yapar, arabayı tamir ederler. Birbirleriyle iletişim kurmayı, problem durumları birlikte çözmeyi öğrenirler. Doğruyu ve yanlış, iyiyi ve kötüyü, güzeli ve çirkini ayırt etmeyi öğrenirler.

Çocuklarda Yaşlara Göre Oyun Becerilerinin Gelişimi

Bebeklik döneminde çocuklar nesneleri ve çevreyi tanıma çabası içerisindeyler. Emekleme ve yürüme ile birlikte etrafta gördükleri her şeyi; dokunarak, atarak, ağızlarına alarak tanımaya çalışırlar. Daha sonra buldukları nesneler ile taklit oyunlarına başlarlar. Bir bardak ile su içme, telefon ile konuşma taklitleri yaparlar. Bu dönemde kendi başlarına oynarlar. Etrafta başka çocuk olsa bile onları sadece izler, iletişim kurmaya çalışmazlar. Karşılıklı otursalar bile herkes elindeki ile oynar ya da karşısındaki çocuğun elindeki oyuncuğu ister.

3-6 yaş dönemi oyun dönemi olarak da adlandırılır. Çocuklar 3 yaşa kadar nesneler ve çevreleri ile deneyim kazanırlar. 3 yaşından sonra oyun kurmaya başlarlar. Fakat çoğu 3 yaş çocuğu hala oyuncakları paylaşmada, iş birliği yaparak oyun oynamada problem yaşar. Çocuklarda birlikte oyun kurarak oynama yaklaşık 5-6 yaş civarında görülür. 3-6 yaş dönemindeki çocuk gün boyu soru sorar, konuşur, yorulmadan oyun oynar. Toplumsal kuralları öğrendikçe arkadaşlarıyla oyun kurmaya ve birlikte vakit geçirmeye başlar. 4-5 yaş çocukları çoğunlukla evcilik gibi hayali oyunlar oynamayı ve izledikleri filmlerdeki karakterleri taklit etmeyi tercih ederler. Ahşap bloklar ve legolarla çeşitli inşa oyunları oynarlar. Bazen bu oyun materyallerini oynadıkları oyunda farklı amaçlarla

kullanılır. 5-6 yaş çocukları masa oyunlarına daha çok ilgi duyarlar. Kesme, yapıştırma, resim yapma, rakamları yazma, yapbozlar ile oynama gibi oyunları tercih ederler.

Oyun, çocukların kazandığı ve kazanacağı deneyimlerin en büyük tamamlayıcısıdır. Çocuklar oyun oynarken geçmişte kazandıkları deneyimlerini daha üst seviyelere çıkarır, yaptıklarını anlamlandırarak kavrarlar. Çevrelerinde veya televizyonda gördüklerini oyunlarına taşıyarak sürekli deneyim kazanmaya devam ederler.

Çocuk ve Çevrim içi Oyun

Teknolojik gelişmeler çocukların yeni oyun şekilleri bulmalarına, oyun aracılığıyla ekran karşısında daha fazla vakit geçirmelerine neden olmuştur. Çocuğun oyun oynayarak geçirmesi gereken boş zamanını televizyon karşısında geçirmesi gelişimini olumsuz etkilemektedir. Oyun oynarken birçok yönden aktif olan çocuk, televizyon karşısında sadece alıcı konumunda yer alır. Günümüzde çocukların oyun ihtiyacı teknolojik araçlar üzerinden giderilmektedir. Dikkat edilmesi gereken temel kural çocukların oyun zamanlarının en fazla ne kadarının bilgisayar, internet üzerinde geçirmeleri gerektiğine karar vermek ve gerekli sınırlamaları yapmaktır.

0-2 yaş aralığındaki çocukların internet, televizyon, telefonla vakit geçirmesi gelişimleri için uygun değildir. 2-6 yaş aralığında çocuklar için bu süre günlük 30 dakikayı geçmemelidir. İlkokul kademesindeki çocuklar için oyun için günlük 45 dakika aşılmamalıdır. Ortaokul kademesinde günlük 1 saat, lise kademesindeki ergenler için ise günlük 2 saat olarak internet kullanımı sınırlandırılmalıdır.

Ebeveynlere Öneriler

- Çocuğa oyun için uygun ortamın ve yeterli malzemenin sağlanması gerekir. Bunun için evin bir köşesi, bir odası, evin bahçesi, oyun parkları kullanılabilir. Çocuğun arkadaşları ile oyun oynayabileceği ortamlar ebeveynler tarafından sağlanmalıdır.
- Oyun oynayan çocuğun oyunu birdenbire kesilmemeli, oyununu tamamlaması için önceden bilgi verilmelidir.
- Oyuncakların hepsini bir kutuya doldurmak yerine, oyuncaklar özelliklerine göre gruplandırılmalı ve çocuğun aynı düzeni sağlaması istenmelidir.

• Benzer oyuncaklardan çok fazla almak yerine, çocuğun farklı oyunlar kurabileceği çok amaçlı oyuncaklar tercih edilmelidir.

• Oyuncak alırken çocuğun seçmesine izin verilmelidir. Herhangi bir nedenle çocuğun seçtiği oyuncak alınamıyorsa nedeni çocuğa açıklanmalıdır.

• Oyuncak alırken farklı gelişim alanlarına hitap etmesine dikkat edilmelidir.

• Oyuncakların mutlaka satın alınması gerekmez, çocuğunuz ile birlikte çeşitli oyuncaklar yapabilirsiniz.

• Çocukların oynadığı oyuncaklara ilgisi azaldığında bir süre oyuncakların ortadan kaldırılıp daha sonra tekrar ortaya çıkarılması çocukların ilgisini tekrar canlandıracaktır.

• Çocuklarla oyun oynarken ebeveynler çocukların duygularını tanıma imkanı bulur. Oyun çocukla iletişim kurmanın en etkili yoludur. Ebeveynlerin çocuklarıyla ileri yıllarda iyi bir iletişim kurabilmelerinin yolu çocukluk dönemlerinde oyun oynayarak geçirilen özel zamanlara bağlıdır.

- TBMM (2013). Ed. Halide İNCEKARA. Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi
- Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri, Prof.Dr. Necate Baykoç Dönmez, Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim
- www.beyinokulum.com
- www.kimpsikoloji.com
- www.tuzyksav.org.tr

ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUK

Okul öncesi dönemde veya daha büyük yaşlarda üstün yetenekliliğe ilişkin tanımlar çeşitlilik gösterirken bebeklik ve okul öncesi dönemdeki çocuklarda üstün yetenekliliğe ilişkin yapılan tanımlar, çok kısıtlıdır ve bu dönemde erken tanılama ve müdahale oldukça güçtür.

Bebeklik ve okul öncesi dönemde anne-babalardan alınan bilgilere dayanarak üstün yetenekliliğin işaretleri olabilecek birçok durum saptanabilir. Anne babalar çocuklarının her gün çeşitli durumlarda nasıl davrandıklarını gözleyerek (yetişkinlerle iletişimlerini izleyerek, tanıdığı ve yabancı olduğu durumlara verdiği tepkileri gözleyerek...) onların ilgileri ve herhangi bir durumdaki tipik davranışları hakkında bilgi sahibi olurlar. Üstün yetenekli çocukların aileleri, çocuklarının gelişimlerine ilişkin gözlemlerine göre, yaşamın ilk haftalarında, aylarında ve yıllarında ortaya çıkan belirgin davranışlar olduğunu belirtmektedir. Anne-babaların, çocuklarının ilk eğitimcileri oldukları göz önünde bulundurulduğunda, çocuklarından alacakları ipuçlarının farkında olmaları, üstün yetenekli olan çocuklarının ilgilerini ve gelişimlerini anlamalarında, çocuklarına destek olmalarında ve çocuklarının kimliklerini kazanıp uyumlu bireyler olmalarında büyük önem taşıdığı görülmektedir.

Okul öncesi eğitiminin başlamasıyla birlikte niteliksel ölçümler olarak tanımlanan anne baba ve öğretmen gözlemlerinin değeri, niceliksel ölçümler tarafından güçlendirilebilir. **Anne babalarla yapılan çalışmalar genellikle anne-babaların çocuklarının üstün yetenekli olup olmadıklarını ayırt edebildiklerini, iyi eğitilmiş bazı anne babaların ise üstün yetenekliliği işaret eden davranışları "normal" olarak yorumlayıp üstün yeteneklilik durumunu fark edemediklerini göstermektedir.**

Üstün Yetenekli Çocukların Erken Dönemlerinde Gözlenen Özellikler:

- Bebeklikte olağan dışı ataklık
- Uzun dikkat süresi
- Geniş hayal ve imgeleme gücü
- Uykuya daha az ihtiyaç duyma
- Enerjik olma
- Gelişimsel dönüm noktalarına daha hızlı ilerleme
- Keskin gözlem yapma
- Aşırı merak duyma
- Güçlü bellek
- Erken ve olağanüstü dil gelişimi
- Hızlı öğrenme yeteneği
- Aşırı duyarlılık

- Akıl yürütme ve problem çözme becerisi
- Mükemmeliyetçilik
- Sayılar, bulmacalar ve yapbozlar ile oyun becerisini geliştirme
- Kitaplara aşırı ilgi duyma
- Soru sorma
- İlgi alanının oldukça geniş olması
- Gelişmiş mizah duygusu
- Eleştirel düşünebilme
- İcatlar yapabilme
- Aynı anda birkaç işi yapabilme, birkaç işe yoğunlaşabilme
- Yaratıcılık.

Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkında Mitler:

- Davranış bozuklukları ve ruhsal bozukluklar gözlenir. Mutlaka bu sorunların görünmesi gibi bir durum söz konusu değildir.
- Çok hızlı gelişirler ve kısa ömürlüdürler. Hızlı gelişme artık yeni nesilde görülen bir durumdur fakat kısa ömürlü olmaları gibi bir durum kesinlikle doğru değildir.
- Aşırı hareketlidirler. Hepsinin aşırı hareketli olması gibi bir durum mümkün değildir. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun eşlik ettiği durumlarda aşırı hareketlilik görülebilir.
- Uyumsuz olurlar. Uygun ve yeterli destek programları aldıkları sürece uyumsuzluk gösterme gibi özellikleri yoktur. Fakat farklı düşünme özellikleri, anlaşılma ve etkileyebilir ve kendini net ifade edememe gibi durumlardan dolayı uyumsuz olarak algılanabilirler.
- Toplumsal açıdan geridirler. İhtiyaç duydukları durumlarda desteklendiklerinde, toplumsal uyum açısından herhangi bir sorun yaşamazlar.
- Diğer insanları aşağılamaktan hoşlanırlar. Kendilerini ifade etme şekilleri bazen farklı olabildiği için böyle algılanıyor olabilir. Ancak, bilinçli şekilde aşağılama durumu söz konusu değildir.

Anne Babalara Öneriler

Çocuklarda sağlıklı bir gelişimin gerçekleştirilmesinde ailelerin rolü büyüktür.

Çocukların Merakının Giderilmesi: Üstün yetenekli çocukların önemli özelliklerinden biri meraktır. Bazen yetişkinler çocuklarının sorularını yanıtlamakta zorluk çekerler. Böyle durumlarda çocuğa karşı tepkisiz kalmak yerine, çocuklarının gereksinimini karşılayacak

başka çözüm yolları bulmalıdır. Örneğin: kitaplardan, ansiklopedilerden, dost ve uzman kişilerden yararlanmak gibi. Böylece çocuklarda niçin sorusunun yerleşmesine sağlanacak ve yaşam boyunca sürekli gerçeği ve daha iyiyi arama çabaları için zemin hazırlanmış olacaktır.

Anne Babaların İyi Dinleyiciler Olmaları: İyi birer dinleyici olarak da anne-babalar üstün yetenekli çocuklarına destek sağlayabilirler; çünkü bu tür çocuklar, düşüncelerini, değerlendirmelerini, çıkardıkları sonuçları diğer yaşlılarına oranla daha fazla anne-babalarına aktarma ihtiyacı içindedirler. Sürekli çalışan bir beyne sahip bu tür çocuklar gün boyunca birçok bilgi toplarlar. Analiz ve değerlendirmelerini yaparak, topladıkları bu bilgilerin tam bir özümlemesini yapma amacıyla bunları ortaya koyma gereksinimi duyarlar. İşte anne babalar çocuklarını dinleyerek, bu bilgilerini toparlamalarına fırsat vermiş olurlar. Konuştukça daha fazla bağlantı kurma, açık kalan noktaları ortaya çıkarma, çözümlere ulaşma fırsatları yaratılmış olur.

Mükemmeliyetçilik: Üstün yetenekli çocuklar, ile ilgili olarak mükemmeliyetçilik arayışı içindedirler. Çoğu kez bu alanlarda kendilerine koydukları standartlar anne-babalarının, öğretmenlerinin ve toplumun standartlarının çok üstündedir. Bu durumda anne-babaların çocuklarına olan sevgilerinin, onların üretkenliklerinden ve başarılarından ayrı olarak, daima var olduğunu tekrarlamalarında ve bunu çocuklarına hissettirmelerinde yarar vardır. Böylece onların benlik saygılarını sevgiye değer bir varlık şeklinde yapılandırmalarına yardımcı olabilirler.

Çift İşlevli Sosyal Etkileşim: Anne-babalar; sosyal gelişim evrelerine göre çocuklarının sosyal gelişimlerini desteklemelidirler. Eğer üstün yetenekli çocuğa yaşlılarıyla etkileşim içinde olma fırsatı verilmezse, sosyalleşme açısından uyumsuzluk görülebilir. Çoğu zaman üstün çocuklar yalnız çocuklar olarak karşımıza çıkarlar. Onların yalnızlığı koşulların bir ürünüdür. Yalnızlık öğrenilmiş bir davranıştır ve nedenleri çeşitlidir. Temelde, çocuğun kişisel gereksinimleri ve toplumun baskısı arasındaki çatışmadan kaynaklanır.

Her Alanda Üstünlük Gösterilemeyeceği Gerçeği: Bu tür çocukların her alanda üstünlük gösteremeyecekleri gerçeğini de anne-babalar akıllarından çıkarmamalıdır. Çoğu zaman anne-babaların çocuklarına “Edebiyatta olduğu gibi niçin matematikten de 90 almıyorsun” veya “Öykü yazmak için harcadığın zaman kadar niçin kimya çalışmaya da zaman ayırmıyorsun?” gibi sorular sorduklarını görürüz. Oysa anne babalık görevinin başlıca amaçlarından biri tam işlev halinde olan bağımsız bir bireyin gelişmesini teşvik etmek olmalıdır.

Tutarlı Bir Disiplin Uygulaması: Çocuklara bağımsızlık duygusunu kazandırmak amacıyla yetişkinlere bazı

konularda pasif kalmaları önerilir. Bu durum çocuklarını disiplin altına almaları konusunda ailelerin önemli rolleri yoktur, şeklinde yorumlanmamalıdır. Toplumu bazı kurallar ve davranış normları yönetmektedir. Üstün çocuklara, bu kısıtlamalarla uyum içinde yaşamayı öğretmek, ailelerin sorumluluğudur. Üstün yetenekli çocuklar üstünlüklerinden dolayı özel imtiyazlara sahip olmamalıdır ve kabul görmeyen davranışlarına hoşgörüy gösterilmemelidir.

Çalışma Alışkanlığının Geliştirilmesi: Üstün yetenekli çocukların potansiyelleri oranında başarı gösterememelerinin başlıca nedenlerinden biri, çalışma alışkanlığına sahip olmamalarıdır. Zamanının çoğunu boşa harcayıp son anda bir şey üretme çabası içine giren çocuk, tabii ki başarıyı tatma şansına sahip olamaz. İşte bu nedenle, çocuklarına iç disiplin kazandırarak doğru çalışma alışkanlığını yerleştirme görevi de ailelere düşmektedir.

Üstün yetenekli çocukların deneyimlerindeki aşırı yoğunluk onların duygusal dünyalarında birtakım karışıklıklara sebep olmaktadır. Empati kurabilmeleri, ve bellek kapasitelerinin geniş olması onların unutmaya olasılıklarını azalttığı gibi bu durum duygusal olarak yıpratıcı da olabilmektedir. Başkalarının duygularını kolayca anlayan, duyarlı bireyler olmaları onların aynı zamanda desteklenmeye gereksinim duyan çocuklar olmalarını da beraberinde getirmektedir.

Her çocuk farklıdır. Her çocuk özeldir. Aynı IQ (intelligence quotient)’ya sahip çocuklar arasında da farklı beceri ve yetenekler söz konusudur. Hiçbiri diğerine benzemez. Her çocuk bireysel farklılıklarına göre değerlendirilmelidir. Üstün yetenekli çocukların da pek çok özel becerisi vardır ancak bunların hepsi aynı derecede gelişmemiştir. Bu çocukların bazı yetenekleri yaşının çok üstündeyken bazı yetenekleri de ortama ya da ortalamanın altında seyredebilir.

Doğuştan üstün ve özel yetenekli çocuklar diğer çocuklara kıyasla daha çok araştırmak, daha çok bilgi sahibi olmak ve daha fazla öğrenmek isterler. Bu sebeple üstün yetenekli çocukların üç ile altı yaşları arasında erken tanınmaları ve uygun eğitim programlarından faydalanmaları yerinde olacaktır. Aksi takdirde zekâ da işlenmediği takdirde sönebilir.

Meraklı yapıları, bilgi sahibi olma istekleri, iç motivasyonları, uzun süreli konsantrasyonları, sanat etkinliklerindeki yüksek faaliyetleri bilgili kişilerce işlenmelidir. Ancak her ne kadar bilişsel, fiziksel ve sosyal yetenekleri kendi akranlarına oranla ileri olursa olsun onların da çocuk olduğu hiçbir zaman akıldan çıkarılmamalıdır.

Bütün çocuklar yetenek ve kapasiteleri ne olursa olsun, mutlu ve huzurlu bir yaşam sürme hakkına sahiptirler.

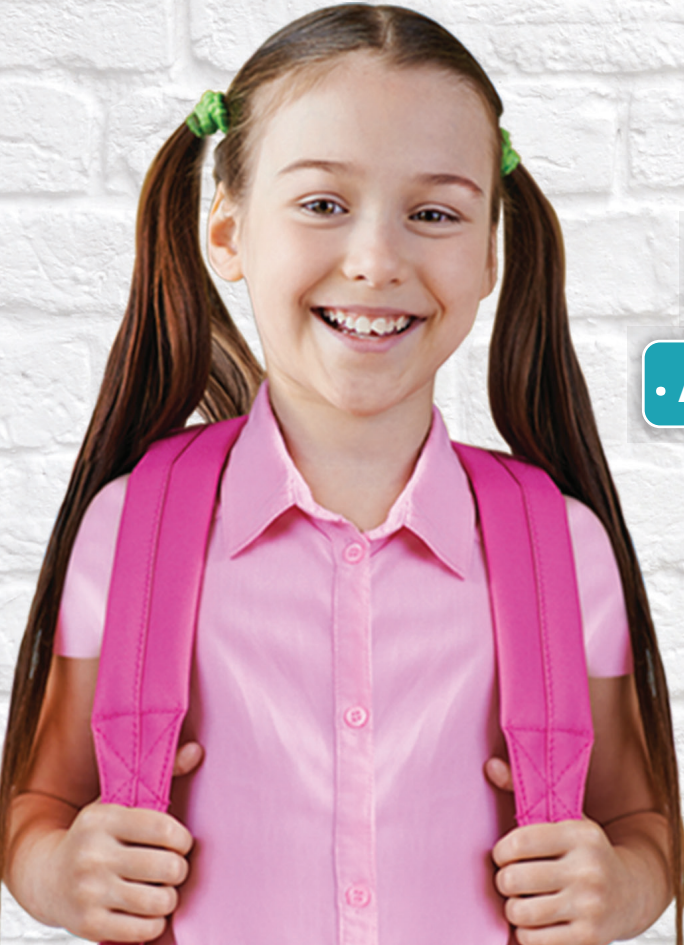

AREL KOLEJİ

IB WORLD SCHOOL

**Başarılı Bir Gelecek,
Doğru Tercihle Başlar.**

• Anaokulu

• İlkokul

• Ortaokul

• Anadolu Lisesi

• Fen Lisesi

(212) 550 49 30
www.arel.k12.tr